

SBPB "DR JOVAN BULAJIĆ" BREZOVIK NIKŠIĆ

**PLAN
UPRAVLJANJA OTPADOM**



Decembar, 2015.godine.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: <u>SBPB „ Dr Jovan Bulajić” Brezovik Nikšić</u>	
Poreski i identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB 02001594	
Grad/Opština : Nikšić / Nikšić	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/ e-mail) : Talović Danica 069/522-721 e – mail: brezovik@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi: Od <u>2015-2018</u> godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada : 18 01 03* otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije - Infektivni otpad . (sa * se obilježava opasna vrsta otpada)	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	SBPB „ Dr Jovan Bulajić” br. List nepokretnosti broj parcele Brezovik 440
Količina otpada (u kg ili t/god)	3386 kg /godišnje
Za opasni otpad: oznaka svojstva otpada iz Liste opasnih svojstava otpada.	Infektivnost H9
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada.	Od <u>2015-2018</u> godine.
Način upravljanja otpadom	Privremeno skladište – Ekomedika Podgorica
Broj : Datum <u>10.12.2015.godine</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom: Talović Danica,vms

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
<p>Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: <u>SBPB „ Dr Jovan Bulajić” Brezovik Nikšić</u></p> <p>Poreski i identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB 02001594</p>	
<p>Grad/Opština: Nikšić / Nikšić</p>	
<p>Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/ e-mail) : Talović Danica 069/522-721 e – mail: brezovik@t-com.me</p>	
Period na koji se plan odnosi:	
<p>Od <u>2015</u> do <u>2018</u> godine</p>	
Podaci o planiranim količinama otpada	
<p>Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada : 18 01 04 otpad čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije (npr. zavoji, gipsevi, posteljina, odjeća za jednokratnu upotrebu i pelene.</p>	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	SBPB „ Dr Jovan Bulajić” br. List nepokretnosti broj parcele Brezovik 440
Količina otpada (u kg ili t/god)	65 kg /godišnje
Za opasni otpad: oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada.	
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada.	Od <u>2015</u> do <u>2018</u> godine.
Način upravljanja otpadom	Privremeno skladište- Ekomedika Podgorica
Broj :	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom:
Datum 10.12.2015.godine	Talović Danica,vms

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada: <u>SBPB „ Dr Jovan Bulajić” Brezovik Nikšić</u>	
Poreski i identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB 02001594	
Grad/Opština: Nikšić / Nikšić	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/ e-mail) : Talović Danica 069/522-721 e – mail: brezovik@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi: Od <u>2015-2018</u> godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada: 18 01 09 lijekovi drugačiji od 18 01 08* (sa * se obilježava opasna vrsta otpada)	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	SBPB „ Dr Jovan Bulajić” br. List nepokretnosti broj parcele Brezovik 440
Količina otpada (u kg ili t/god)	4kg/godišnje
Za opasni otpad: oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada.	Toksičnost H6
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada.	Od <u>2015</u> do <u>2018</u> godine.
Način upravljanja otpadom	Privremeno skladište – Hemosan Bar
Broj : Datum <u>10.12.2015.godine</u>	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom: Talović Danica,vms

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM PROIZVOĐAČA OTPADA

Podaci o proizvođaču otpada	
Naziv i sjedište, odnosno ime i adresa proizvođača otpada:	
Poreski i identifikacioni broj proizvođača otpada: PIB 02001594	
Grad/Opština: Nikšić / Nikšić	
Kontakt osoba (ime i prezime/tel/fax/ e-mail) : Talović Danica 069/522-721 e – mail: brezovik@t-com.me	
Period na koji se plan odnosi:	
Od <u>2015</u> do <u>2018</u> godine	
Podaci o planiranim količinama otpada	
Vrsta otpada sa kataloškim brojem iz kataloga otpada : <u>20 03 01 mješani komunalni otpad</u>	
Mjesto nastanka otpada, KO i brojevi parcela	SBPB „ Dr Jovan Bulajić” br. List nepokretnosti broj parcele Brezovik 440
Količina otpada (u kg ili t/god)	16.520 kg /godišnje
Za opasni otpad: oznaka svojst(va)ava otpada iz Liste opasnih svojstava otpada.	
Period tokom kojeg će se obavljati postupak ili aktivnost koje kao rezultat imaju proizvodnju otpada.	Od <u>2015</u> do <u>2018</u> godine.
Način upravljanja otpadom	Deponija –JKP Nikšić
Broj :	Ime i prezime lica koje je sačinilo plan upravljanja otpadom: Talović Danica,vms
Datum 10.12.2015.godine	

OPIS TEHNOLOŠKOG PROCESA

(vrsta djelatnosti prema klasifikaciji djelatnosti, opis objekta odnosno postrojenja, kapacitete proizvodnje, ulazne sirovine i sl.)

Ovim planom SBPB"Dr Jovan Bulajić" definiše vrstu medicinskog otpada koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite, te uređuje način postupanja sa medicinskim otpadom u smislu razvrstavanja na mjestu nastanka, sakupljanja i skladištenja do preuzimanja od strane firme registrovane za zbrinjavanje medicinskog otpada. Ovaj Plan sačinjen je u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Službeni list CG 80/05 i „Službeni list CG“ 73/08 , 64/11).

Glavni cilj Plana da u skladu sa principima zaštite životne sredine definiše postupke bezbjednog upravljanja medicinskim otpadom, da obezbjedi zaštitu pacijenata, zaštitu zaposlenih u ovoj ustanovi, zaposlenih u javnim komunalnim preduzećima, kao i da procjeni troškove ovekvog sistema upravljanja otpadom.

Specifični ciljevi plana su:

- razvijanje svijesti i obuka zaposlenih za pravilno upravljanje medicinskim otpadom,
- organizovanje razdvajanja opasnog medicinskog otpada od drugih vrsta otpada,
- organizovanje propisnog sakupljanja, pakovanja, obježavanja, transporta i privremenog skladištenja opasnog medicinskog otpada.

SBPB" Dr Jovan Bulajić" je ustanova koja pruža zdravstvene usluge na tercijalnom nivou za građane Crne Gore.

SBPB"Dr Jovan Bulajić" obuhvata više organizacionih jedinica:

- Odeljenje onkologije sa hemioterapijom
- Odeljenje za pneumonije i ostale granulomatoze
- Odeljenje za TBC
- Odeljenje za opstruktivne bolesti pluća
- Poliklinika
- Biohemijska i mikrobiološka laboratorija
- Jedinica radiološke dijagnostike

U ovoj ustanovi obavi se 10 870 ambulantnih pregleda godišnje i leči 2700 bolesnika. Kapacitet ustanove je 141 postelja. Tokom 2015. god. SBPB"Dr Jovan Bulajić" nastalo je 5030 kg opasnog medicinskog otpada.

NAČIN UPRAVLJANJA OTPADOM

(sakupljanje, privremeno skladištenje, lokacija, transport i obrada otpada)

Direktor ustanove, rješenjem imenuje članove tima za upravljanje medicinskim otpadom koji su zaduženi za izradu plana za upravljanje medicinskim otpadom, sprovođenje svakodnevnih aktivnosti u ovoj oblasti i nadzor nad upravljanjem otpadom.

Tim za upravljanje otpadom čine rukovodioci organizacionih jedinica u kojima nastaju najveće količine medicinskog otpada, kao i zaposleni koji su direktno zaduženi za nadzor nad upravljanjem medicinskim otpadom.

Struktura upravljanja medicinskim otpadom predstavlja odgovornosti i obaveze u upravljanju istog. Strukturu upravljanja medicinskim otpadom čine: direktor, tim za upravljanje medicinskim otpadom, glavna medicinska sestra, farmaceutski tehničar, šef tehničke službe, medicinsko osoblje, osoblje za održavanje čistoće i svi zaposleni.

RAZVRSTAVANJE I AMBALAŽA ZA RAZLIČITE VRSTE MEDICINSKOG OTPADA

Opasni medicinski otpad se razvrstava i sakuplja na mjestu nastanka u ambalažu prilagođenu njegovim svojstvima, količini, te načinu skladištenja, prevoza i obrađivanja. Za razdvajanje medicinskog otpada na mjestu njegovog nastanka zaduženi su svi zaposleni u službi. Miješanje opasnog i neopasnog otpada nije dozvoljeno. Medicinske sestre i tehničari su obučeni za razdvajanje otpada koji nastaje u njihovoj službi. Razdvajanje i odvojeno sakupljanje medicinskog otpada je osnova za pouzdano i sigurno upravljanje medicinskim otpadom. U skladu s tim vrši se razdvajanje pojedinih vrsta otpada na mjestu nastanka.

Kod razdvajanja otpada i izbora ambalaže SBPB "Dr Jovan Bulajić" ima usvojene principe kojih se pridržava:

- ⇒ Ambalaža u kojoj se sakuplja opasni medicinski otpad, kao što su plastične kese, posude i kontejneri, po boji mora omogućavati lako razvrstavanje na mjestu nastanka i to:
 - žuta boja za infektivni otpad,
 - crvena boja za citostatski otpad,
 - narandžasta boja za farmaceutski otpad,
 - crna boja za komunalni otpad,
 - žuti kontejneri za oštri otpad
- ⇒ Ambalaža po svojim karakteristikama treba da je izrađena tako da:
 - Onemogućava neovlašteno otvaranje posuda i kontejnera;
 - Poslije obrade ne zagađuje okolinu,
 - Neprobojna za oštre predmete, tako da je onemogućeno ispadanje sadržaja, ozlijeđivanje, kao i prenos infekcije na osobe koje postupaju sa otpadom;
 - Nепropusna za tečnost, tako da onemogućava prolivanje sadržaja.
- ⇒ Ambalaža mora imati oznaku: "OPASNOST! Opasan medicinski otpad- navođenje vrste otpada".
- ⇒ Ambalaža koja se koristi višekratno za ovaj otpad mora biti od odgovarajućeg materijala tako da omogućiti adekvatno pranje i dezinfekciju.

NAČIN UPRAVLJANJA OTPADOM

(sakupljanje, privremeno skladištenje, lokacija, transport i obrada otpada)

RAZDVAJANJE, ODLAGANJE, OBILJEŽAVANJE I KONTROLA PRIKUPLJANJA MEDICINSKOG OTPADA

Sakupljanje **oštrih predmeta** vrši se na mjestu nastanka radi sprječavanja povrede zaposlenih (smanjenja rizika od povrede, uboda, infekcije) i što manje manipulacije oštrim predmetima.

Oštri otpad će se odlagati u **žute** kontejnere. Žuti kontejneri će biti neprobojni za sadržaj i napravljene tako da onemogućavaju ispadanje sadržaja. Biti će sigurni za osobe koje upotrebljavaju posude ili rukuju s otpadom. Nakon primjene igle će se direktno odlagati u kontejnere za oštri otpad. Plastični poklopci se neće vraćati na iglu. Posude će se puniti do 2/3 svoje zapremine i zatvarati, bez mogućnosti ponovnog otvaranja. Na njih će biti zalijepljena nalepnica koja će biti čitko popunjena i sadržati slijedeće podatke: izvor otpada/ ime službe, datum, vrijeme, ime osobe koja popunjava deklaraciju, kategoriju otpada i šifru iz Kataloga otpada. Ovako popunjeni i etiketirani kontejneri se odlažu.

Čvrsti **infektivni otpad** koji nastaje u SBPB "Dr Jovan Bulajić" će biti sakupljan u **žute** kese od kvalitetnog najlona tako da će biti onemogućeno njihovo pucanje. Žute kese za medicinski otpad adekvatno postavljene na svim mjestima u službi gdje se stvara infektivni otpad i da li su kese napunjene do 2/3 zapremine. Glavna sestra odeljenja kontroliše da li se otpad odlaže u službi u skladu sa važećim pravilima, da li će imati nalepnicu čitko popunjenu sa slijedećim podacima: izvor otpada (naziv službe), datum, vrijeme, ime osobe koja popunjava deklaraciju i kategorija otpada i šifra iz Kataloga otpada. Kada se žute kese napune do 2/3 zapremine biti će zatvorena vezivanjem vrha kese. Zatvorene kese se nikada ponovo neće otvarati. Ako dođe do oštećenja kese ona će se staviti u istu takvu. Za sakupljanje medicinskog otpada na mjestu nastanka zaduženo je medicinsko osoblje u službi.

U cilju dobrog upravljanja **ljekovima** obavezno jednom mjesečno se vrši provjera zaliha farmaceutskih proizvoda. Uvedena je obaveza zaposlenih službe da prvo troše zalihe sa kraćim rokom, ako se trebue isti proizvod sa različitim rokom trajanja tako da su količine nastalog otpada smanjene. Medicinski materijal kojem je istekao rok trajanja se ne smije nalaziti na mjestu predviđenom za čuvanje i upotrebu medicinskog materijala, nego se svrstava u medicinski otpad i shodno tome se odlaže. Ljekovi sa isteklim rokom trajanja sakupljaju se u odgovarajuću **ambalažu narandžaste boje**. Glavna sestra pravi spisak lijekova sa isteklim rokom u dva primjerka. Jedan primjerak daje licu odgovornom za upravljanje medicinskim otpadom, a drugi primjerak ostavlja kod sebe. Ljekovi se odnose iz službe i čuvaju u prostoriji za centralno skladištenje medicinskog otpada do momenta preuzimanja istih od strane sa kojom imamo ugovor o preuzimanju farmaceutskog otpada..

PRIMOPREDAJA, TRANSPORT I SKLADIŠTENJE MEDICINSKOG OTPADA

Kontejneri i kese za opasan medicinski otpad, propisno obilježeni i zatvoreni, odnose se iz službe kada se napune 2/3 njihove zapremine. Spremačice vrše vezivanje kesa, a po proceduri obavezne su koristiti zaštitnu opremu. Spremačicama je strogo zabranjeno ispravljanje grešaka u razdvajanju otpada tako što će artikle prebacivati iz jedne kese u drugu, odnosno iz jednog kontejnera u drugi. Nadzor nad provođenjem ove procedure zadužene su glavne sestre službi i ako se uoče nepravilnosti obavještava se odgovorno lice za upravljanje medicinskim otpadom.

Sakupljanje otpada vrši se dva puta nedeljno, a po potrebi i češće. Put sakupljanja i prevoza je vremenski odvojen od puteva kojim se odvijaju uobičajene zdravstvene aktivnosti (čisto rublje, sterilni materijal i sl.). Transport se odvija tokom perioda smanjenog intenziteta aktivnosti i duž fiksno određenih ruta. Otpad iz službi odnosi lice zaduženo za transport medicinskog otpada do privremenog skladišta.

NAČIN UPRAVLJANJA OTPADOM
(sakupljanje, privremeno skladištenje, lokacija, transport i obrada otpada)

Transport opasnog medicinskog otpada do privremenog skadišta vrši se vozilom namenjenim u te svrhe.

Prostorija za centralno skladištenje opasnog medicinskog otpada je zatvorena prostorija posebno određena za tu namjenu, udaljeno od ostalih paviljona i kuhinje, površine se lako održavaju. Skladište posjeduje uputstvo u slučaju akcidenta, kao i potrebni pribor za sanaciju istog. Pristup neovlaštenim licima prostoriji za centralno skladište medicinskog otada nije dozvoljen. Prostorija je zaključana i adekvatno obilježena i pod nadzorom je referenta za upravljanje otpadom. Prostorija za centralno skladištenje dostupna je sredstvima za transport. Prije odvoženja od strane firme za obradu medicinskog otpad za predviđeni medicinski otpad domar vaga otpad i to evidentiraju, upisuju datum i potpisuju se u Knjigu skladištenja medicinskog otpada.

POSTUPANJE S KOMUNALNIM OTPADOM

SBPB“Dr Jovan Bulajić“ za odvoz komunalnog otpada ima potpisan ugovor sa JKP Nikšić. Odvoz komunalnog otpada se vrši dva puta sedmično.

PRENOS MEDICINSKOG OTPADA NA TREĆE LICE

Preuzimanje i spoljni transport otpada sakupljenog u SBPB“Dr Jovan Bulajić“ vrši treće lice koje posjeduje dozvolu za upravljanje ovim vrstama otpada.

- ⇒ Odvoz infektivnog otpada vrši "EKOMEDIKA“ Podgorica
- ⇒ Odvoz citostatskog i farmaceutskog otpada vrši „HEMOSAN“ Bar
- ⇒ Odvoz mješanog komunalnog otpada vrši JKP Nikšić
- ⇒ Odvoz komunalnog otpada se vrši dva puta sedmično, odvoz infektivnog otpada se vrši jednom sedmično, a za ostale vrste otpada (citostatski i farmaceutski) odvoz će biti vršen po potrebi.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

PROCEDURA "ODLAGANJE OŠTRIG OTPADATA"

Oštri otpad su oštri predmeti navedeni u kategoriji 18 01 01. To su igle, lancete, skalpeli i ostali oštri predmeti koji mogu izazvati ubod ili posjekotinu i prouzrokovati infekcije. Oštri otpad koji sadrži patogene biološke agense podvrgnut je specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije i svrstava se u kategoriju 18 01 03*.

Odlaganje oštrig otpada

- ⇒ Oštri otpad nastao prilikom pružanja zdravstvenih usluga (igle, skalpeli, lancete, itd.) odlaže se na mjestu nastanka u kontejner za oštri otpad. Citostatski i radioaktivni oštri otpad odlažu se odvojeno od ostalog oštrig otpada i zbrinjavaju se kao i ostali citostatski i radioaktivni otpad.
- ⇒ Kontejner za oštri otpad postavlja se na svim mjestima gdje nastaje oštri otpad (ambulante i sl.).
- ⇒ Kontejner mora biti od krute plastike, neprobojan za sadržaj i napravljen tako da ga oštri otpad ne može probiti i da je onemogućeno ispadanje sadržaja ili ozljeđivanje i prijenos infekcija na osobe koje odlažu otpad ili rukuju s otpadom.
- ⇒ Medicinska sestra-tehničar priprema kontejnere za oštri otpad i vrši njihovo obilježavanje etiketama, te na etiketu upisuje sledeće podatke: izvor otpada (služba), datum, vrijeme, ime osobe koja popunjava deklaraciju. Kontejner mora da sadrži oznaku za kategoriju otpada i šifru iz Kataloga otpada kao i znak za fizičku opasnost od povrijeđivanja.
- ⇒ Nakon primjene igle se direktno odlažu u kontejner za oštri otpad, nes miju se poklopci vraćati na iglu.
- ⇒ Igle i drugi oštri otpad odlažu se u kontejner tako da ne smiju viriti izvan kontejnera. Kontejner se smije napuniti samo do 2/3 njegove zapremine.
- ⇒ Medicinska sestra-tehničar uvijek kada se kontejner napuni di 2/3, kontejner čvrsto zatvara i predaje ga spremačici.
- ⇒ Spremačica odmah odlaže kontejner sa oštrim otpadom u namjensku kantu sa poklopcem ili u transportni kontejner, koji se nalazi u prostoriji za privremeno odlaganje otpada na odjeljenju.
- ⇒ Transport otpada sa odjeljenja vrši se u transportnom kontejneru žute boje ili pomoću kolica za transport otpada koji su označeni oznakama za oštri otpad.
- ⇒ Putevi kretanja otpada, su određeni kako bi se minimiziralo kretanje otpada kroz područja u kojima borave pacijenti i kroz druga čista područja i kako bi se spriječilo izlaganje osoblja i pacijenata potencijalnim rizicima.
- ⇒ zaposleni zadužen za transport otpada, vrši transport otpada do prostorije za sterilizaciju otpada, ako se otpad sterilize u ustanovi ili do prostorije za privremeno skladištenje otpada u ustanovi kada otpad preuzima firma za krajnje zbrinjavanje..
- ⇒ Nakon završene sterilizacije provjeri se uspješnost sterilizacije te evidentira u rubriku primljenog otpada. Ako je sterilizacija uspješna otpad se odlaže u kontejner kao komunalni otpad.
- ⇒ Ako otpad preuzima firma onda se primopredaja evidentira putem otpremnice i arhivira u ustanovi.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

PROCEDURA ODLGANJA INFEKTIVNOG OTPADA

Infektivni i potencijalno infektivni otpad jeste otpad naveden u kategorijama 18 01 02 i 18 01 04 u katalogu otpada. To su dijelovi ljudskog tijela i organi, vrećice i konzerve krvi (osim 18 01 03) i otpad čije sakupljanje i odlaganje nije podvrgnuto specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije (npr. zavoji od gipsa, posteljina, odjeća za jednokratnu primjenu, platno, pelene)

Veoma infektivni otpad jeste otpad čije skupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije, naveden u kategorijama 18 01 03* i 18 02 02* u katalogu otpada. To je otpad iz mikrobioloških laboratorija, materijal i pribor koji je došao u dodir s krvlju ili izlučevinama infektivnih bolesnika ili je upotrijebljen pri hirurškim zahvatima, previjanju rana i obdukcijama, otpad iz odjela za dijalizu, zavojni materijal sa vidljivim prisustvom krvi, neprepoznatljivo tkivo (kiretirano), zubi, rukavice i drugi pribor za jednokratnu upotrebu, otpad koji je došao u dodir s oglednim životinjama, itd. Veoma infektivni otpad zahtijeva toplotnu ili hemijsku sterilizaciju u području gdje se otpad proizvodi, prije nego što se pomiješa sa ostalim infektivnim otpadom.

Odlaganje infektivnog i veoma infektivnog otpada

- ⇒ Infektivni otpad se na mjestu nastanka odlaže u žutu kesu.
- ⇒ Na kesu stavlja naljepnicu za infektivni otpad i upisuje sledeće podatke: izvor otpada (služba), datum, vrijeme, ime osobe koja popunjava deklaraciju, kategoriju otpada i šifru iz Kataloga otpada. Kontejner za infektivni otpad označen je međunarodnim znakom za biološku opasnost.
- ⇒ Kada je kod bolesnika dijagnostocirano oboljenje sa visokim infektivnim potencijalom (Hepatitis B, Hepatitis C, HIV, MRSA i sl.) ljekar o tome daje informaciju odgovornoj sestri odjeljenja. Otpad od takvog bolesnika je veoma infektivan i zahtjeva toplotnu ili hemijsku sterilizaciju u području gdje nastaje, te se takav ne predaje ustanovi na krajnje zbrinjavanje.
- ⇒ Zaposleni za transport otpada, vrši transport otpada do privremenog skladišta za oštri i infektivni otpada.
- ⇒ Spremačica pere i dezinfikuje transportni kontejner.
- ⇒ Ugovorena firma preuzima otpad iz prostorije za privremeno odlaganje prema utvrđenom rasporedu pod nadzorom odgovornog uposlenika i primopredaja se evidentira putem otpremnice i arhivira u ustanovi.
- ⇒ Nadzor odlaganja i odvoza kontejnera kao i evidenciju vrši odgovorni zaposleni.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

Otpad čije sakupljanje i odlaganje nije podvrgnuto specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije (npr. zavoji od gipsa, posteljina, odjeća za jednokratnu primjenu, platno, pelene), odlaže se kao komunalni otpad.

- ⇒ Otpad se odlaže na mjestu nastanka u crne kese koje su smještene u plastične kante sa pedalom.
- ⇒ Spremačica prikuplja otpad tako što povezuje vreću, odlaže je u kontejner od krute plastike i transportuje do kontejnera za komunalni otpad. Nakon pražnjenja kontejner pere i dezinficira te ga vraća na odjeljenje.
- ⇒ Na isti način se odlaže i drugi inertni komunalni otpad. Nadzor odlaganja i odvoza kontejnera kao i evidenciju vrši odgovorni uposlenik.

Mikrobiološki otpad

Mikrobiološki otpad su kulture i pribor iz mikrobiološkog laboratorija. U mikrobiološki otpad se svrstavaju samo materijali za jednokratnu upotrebu. Ustanova poseduje sterilizator koji se koristi isključivo u te svrhe

Odlaganje mikrobiološkog otpada

- ⇒ Briseve, flakone sa materijalom, PVC ploče sa zasijanim materijalom (materijal za jednokratnu upotrebu) laboratorijski tehničar ili drugo medicinsko osoblje odmah nakon upotrebe odlaže u plastične kese ili kontejnere koji su označeni oznakom za infektivni otpad i namijenjeni i kompatibilni sa procesom sterilizacije.
- ⇒ Zapakovane i označene kese ili kontejnere sa infektivnim otpadom laboratorijski tehničar predaje spremačici ili uposleniku zaduženom za transport otpada.
- ⇒ Primopredaja otpada evidentira se u obrazac primopredaje medicinskog otpada.
- ⇒ Spremačica odmah vrši transport otpada u prostoriju za sterilizaciju i predaje otpad laboratorijskom tehničaru za sterilizaciju otpada.
- ⇒ Sterilizacija se vrši prema uputstvu za rad sterilizatora. Nakon uspješno završene sterilizacije otpad se pakuje u crne kese (komunalni otpad) i odlaže u kontejner za komunalni otpad, a sterilizacijski proces se evidentira.

PROCEDURE ODLAGANJA FARMACEUTSKOG OTPADA

Farmaceutski otpad je otpad naveden u kategorijama 18 01 09 i 18 02 08 u katalogu otpada. To je otpad koji je nastao u proizvodnji lijekova, lijekovi i hemikalije koji su vraćeni s odjeljenja gdje su bili proliveni, rasipani, pripremljeni a neupotrebljeni i lijekovi sa isteklim rokom upotrebe, ili se trebaju baciti iz bilo kojeg razloga.

Neispravni lijekovi i farmaceutske supstance se moraju odmah ukloniti i odložiti na adekvatan način. Ugovorom o nabavci lijekova, zdravstvena ustanova treba osigurati besplatan povrat lijekova sa isteklim rokom proizvođaču ili dostavljaču.

Odmah po utvrđivanju neispravnosti lijeka ili farmaceutske supstance zdravstveni radnik obavještava medicinsku sestru/tehničara ili farmaceutskog tehničara zaduženog za priručnu apoteku, koji odlaže otpad u odgovarajuću ambalažu (plastične kese, kartonske kutije, plastična ili metalna burad i sl.) koja je prilagođena svojstvima otpada i označena oznakom "Opasnost! Opasan farmaceutski otpad".

Otpad treba označiti i odgovarajućom deklaracijom koja sadrži:

- ⇒ Datum i vrijeme:
- ⇒ Izvor otpada:
- ⇒ Naziv lijeka /Šifra EU kataloga otpada:
- ⇒ Ime osobe koja popunjava deklaraciju:

Otpad na odjeljenju se evidentira u „Listu evidencije farmaceutskog otpada“ na odjeljenju. Lista sadrži:

1. redni broj
2. naziv lijeka
3. oblik i količinu lijeka
4. datum odlaganja otpada
5. ime i prezime zaposlenog koji je predao otpad
6. datum i vrijeme preuzimanja otpada
7. ime i prezime zaposlenog zaduženog za privremeno odlaganje otpada

Klasifikovan, obilježen, upakovan, evidentiran i odložen farmaceutski otpad, upućuje se u apoteku istog dana po utvrđivanju neispravnosti.

Evidencija otpada u apoteci se vrši upisom podataka u „Listu evidencije farmaceutskog otpada“ koja sadrži iste podatke kao i lista evidencije na odjeljenju.

Farmaceutski otpad se čuva u privremenom skladištu za farmaceutski otpad koji se nalazi u blizini magacina apoteke izdvojeno i obilježeno oznakom “FARMACEUTSKI OTPAD” i zaključano.

PROCEDURE ODLAGANJA CITOSTATSKOG OTPADA

Citotoksici i citostatici 18 01 08* su: otpadni citostatici i citotoksični i lijekovi (vinkristin, pharmarubicin, metotreksat i svi slični lijekovi koji se primjenjuju kod tretmana tumora), otpad koji je kontaminiran citostaticima, oštri predmeti, npr. igle, šprice, skalpeli, lopatice i oštri instrumenti, korištene staklene boce i bočice, lična zaštitna oprema, npr. rukavice, maske, haljine šprice, infuzioni sistemi i sl. koji su korišteni tokom aplikacije citostatika. Citostatski otpad se smatra opasnim otpadom kako za ljude koji sa njime rukuju tako i za okoliš i klasificiran je u opasni otpad.

Odlaganje citostatskog otpada

- ⇒ Citostatski otpad na mjestu nastanka odlaže medicinska sestra-tehničar i farmaceutski tehničar.
- ⇒ Medicinska sestra tehničar, farmaceutski tehničar odlažu otpad u odgovarajući kontejner za citostatski otpad.
- ⇒ Kontejner za citostatski otpad postavljen je na mjestu nastanka citostatskog otpada. Medicinska sestra-tehničar i farmaceutski tehničar postavlja i obilježava kontejner za citostatski otpad.
- ⇒ Svaki kontejner mora biti označen sa etiketom koja sadrži podatke: izvor otpada (služba), datum, vrijeme, ime osobe koja popunjava deklaraciju, kategoriju otpada i šifru iz Kataloga otpada. Kontejner je označen i simbolom “Štetan za zdravlje”.
- ⇒ Označene i zapakovane kese ili kontejnere medicinska sestra predaje zaposlenom koja vrši transport do prostorije za privremeno skladištenje.
- ⇒ Zaposlen zadužen za medicinski otpad vrši transport citostatskog otpada do prostorije za privremeno skladištenje u transportnom kontejneru koji je pravilno označen oznakama za citostatski otpad i odlaže otpad u prostoriju za privremeno odlaganje citostatskog otpada.
- ⇒ Kanta, kontejner u kojem je transportovan citostatski otpad spremačica dezinfikuje prije nego što ga vrati na

odjeljenje.

- ⇒ Citostatski otpad iz prostorije za privremeno skladištenje preuzima firma koja vrši krajnje zbrinjavanje na osnovu ugovora. Potvrda o preuzimanju citostatskog otpada čuva se u ustanovi.

Komunalni otpad u zdravstvenoj ustanovi čini otpad koji nije nastao pružanjem zdravstvenih usluga i ne predstavlja rizik za zdravlje. Takav otpad nastaje u bolesničkim sobama, kuhinjama, administraciji. Tu spada papir, kartonska ambalaža, staklo, limenke, plastika i ostaci hrane. Neke vrste komunalnog otpada mogu se reciklirati, a ako ne postoji mogućnost recikliranja onda se zbrinjavaju kao miješani komunalni otpad. Za recikliranje se mogu odvajati papir i karton, limenke, plastika, staklo, ostaci hrane.

Prikupljanje i odlaganje otpada.

- ⇒ Komunalni otpad se prikuplja u plastične kante sa poklopcem na nožno otvaranje u koje su postavljene crne kese za komunalni otpad. Kante za komunalni otpad postavljene su u svakoj prostoriji u kojoj nastaje komunalni otpad (bolesnička soba, ambulante, ljekarske sobe, sobe za osoblje, čekaonice, WC kabine i kupatila).
- ⇒ Spremačica vrši pražnjenje kante tri puta dnevno i pri tome stavlja kese sa komunalnim otpadom u transportni kontejner. Pri ovim postupcima spremačica koristi sredstva za ličnu zaštitu.
- ⇒ Transport otpada do sabirnog kontejnera za komunalni otpad u zdravstvenoj ustanovi vrši uposlenik zadužen za transport otpada..

Krajnje zbrinjavanje otpada

- ⇒ Komunalni otpad iz zdravstvene ustanove preuzima firma za zbrinjavanje komunalnog otpada s kojom je zdravstvena ustanova sklopila ugovor.
- ⇒ Firme koje preuzimaju komunalni otpad iz zdravstvene ustanove izdaju potvrdu o zbrinjavanju otpada koja se arhivira u zdravstvenoj ustanovi.

POSTUPANJE U SLUČAJU AKCIDENATA

JZU SBPB“Dr Jovan Bulajić“ima izrađene procedure o postupanju u akcidentnim situacija .Zposleni su upoznati i obučeni za njihovu primjenu. Radi lakšeg snalaženja uputstva o akcidentima se nalaze u prostoriji za decentralno i centralno skladištenje medicinskog otpada i istaknuta su na vidnom mjestu. Svi zaposlenii znaju gdje se nalazi pribor koji se koristi u slučaju akcidenta, da bi u akcidentnoj situaciji postupali što efikasnije.

Ukoliko se desi akcident (prosipanje infektivnog, hemijskog, amalgamskog otpada, izlivanje krvi, urina i drugih tjelesnih tečnosti) po završenoj sanaciji prostora nakon akcidenta, glavna sestra odeljenja će obavezno evidentirati neželjeni događaj na Obrascu i o događaju obavijestiti:

- ⇒ lice koje je odgovorno za upravljanje otpadom,
- ⇒ glavnu sestru ustanove

1. Postupanje u slučaju prosipanja infektivnog medicinskog otpada

U slučaju prosipanja infektivnog otpada neophodno je:

- ⇒ Pružiti medicinsku pomoć ukoliko je potrebno;
- ⇒ Zaustaviti dalje prosipanje i raznošenje infektivnog otpada;
- ⇒ Utvrditi vrstu otpada;
- ⇒ Dekontaminirati izložene dijelove tijela i dezinfikovati ih odgovarajućim sredstvima;
- ⇒ Obavijestiti glavnu sestru službe i načelnike zbog eventualne pomoći osoblju;

- ⇒ Evakuisati prostoriju ili područje gdje se akcident dogodio;
- ⇒ Posuti dezinfekcionim sredstvom koncentrično, počev od spoljne granice ka centru, po prosutom otpadu i ostaviti da djeluje u periodu određenim uputstvom proizvođača;
- ⇒ Nakon tog perioda, pokupiti prosuti otpad u crvenu plastičnu kesu za infektivni otpad ili u kontejner za oštre predmete;
- ⇒ U istu kesu staviti i pribor kojim je izvršeno čišćenje;
- ⇒ Izvršiti dezinfekciju kontaminiranog prostora;

Pribor za čišćenje prosutog infektivnog materijala se nalazi samo u prostoriji za decentralno i centralno skladištenje infektivnog materijala i koristi se u slučaju akcidenta.

Pribor čini:

- ⇒ Lopata, metla, džoger i krpa;
- ⇒ Plastična kanta sa poklopcem;
- ⇒ Kесе za skupljanje infektivnog otpada;
- ⇒ Dezinfekciono sredstvo;
- ⇒ Deblje gumene rukavice, odgovarajuće za čišćenje;
- ⇒ Deterdžent, sunđer, krpe;
- ⇒ Lična zaštitna oprema.

2. Postupanje u slučaju izlivanja krvi

Postupak u slučaju izlivanja krvi i /ili tjelesnih tečnosti zagađenih krvlju je:

- ⇒ Evakuisati prostoriju ili područje gdje se akcident dogodio;
- ⇒ Zabraniti pristup mjestu izlivanja;
- ⇒ Zaustaviti dalje prosipanje i raznošenje izliveno krvi i/ili tjelesne tečnosti;
- ⇒ Koristiti zaštitne rukavice, masku, kecelju;
- ⇒ Posuti dezinfekciono sredstvo koncentrično, počev od spoljne granice ka centru, po prosutom otpadu i ostaviti da djeluje u periodu određenom u uputstvu proizvođača.
- ⇒ Ukoliko u izlivenom materijalu ima slomljenog stakla, ne treba ga doticati rukama. Upotrijebiti komad kartona ili neki plastični predmet da bi se uklonilo staklo i odložilo u odgovarajući kontejner za oštre predmete.
- ⇒ Pribor za čišćenje prosutog materijala (kanta, džoger, sredstvo za dezinfekciju, crveni kontejner i kesa za odlaganje medicinskog otpada) nalazi se u prostoriji za skladištenje sredstava i pribora za održavanje higijene u službi.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

3. Postupanje u slučaju izlivanja urina i drugih tjelesnih tečnosti

Ovdje spadaju: urin, fekalije, sadržaj izbačen povraćanjem ili kašljanjem, koji se ne smatra potencijalno infektivnim, ukoliko ne sadrže krv.

U slučaju izlivanja ovih sadržaja neophodno je:

- ⇒ Koristiti zaštitne rukavice, masku, keclju;
- ⇒ Papirnim ubrusima upiti izliveni materijal koliko je god moguće;
- ⇒ Očistiti kontaminirani prostor deterdžentom i vodom;
- ⇒ Dezinfikovati kontaminirani prostor odgovarajućim dezinfekcionim sredstvom;
- ⇒ Ukoliko je potrebno, može se tražiti savjet epidemiologa;
- ⇒ Staviti otpadni materijal u vreću za infektivni medicinski otpad.

Koristi se pribor za čišćenje prosutog materijala koji se nalazi u prostoriji za skladištenje sredstava i pribora za održavanje higijene u službi.

5. Postupak u slučaju povrede korištenim oštrim predmetima

U slučajevima kada je došlo do povrede korištenim oštrim predmetima ili korištenim medicinskim instrumentima, obavezno je sprovođenje svih potrebnih mjera zaštite od infekcije. Ekspoziciju treba tretirati kao profesionalnu ekspoziciju (povreda na radu) i zbrinjavati ga kao hitno medicinsko stanje, kako bi se na vrijeme osigurao adekvatan postekspozicijski postupak. Povećanje broja povreda korištenim oštrim predmetima ukazuje na nepravilnosti u radu.

Procedura:

- ⇒ Povrijeđenom zaposlenom treba odmah pružiti prvu pomoć i privremeno zbrinuti ranu.
- ⇒ Ukoliko rana krvari treba pustiti nekoliko sekundi da oteče krv, a potom povrijeđeni dio oprati vodom i sapunom. Isprati ranu fiziološkom rastvorom.
- ⇒ Povrijeđeni uposlenik treba odmah da se javi ljekaru u službi porodične medicine ili hitne medicinske pomoći, radi pružanja dalje medicinske pomoći.
- ⇒ U zavisnosti od toga o kakvoj povredi se radi, povrijeđeni će po potrebi biti upućen ljekaru određene specijalnosti, koji će izdati nalaz (ortopedu, hirurgu).
- ⇒ Povrijeđeni se obavezno upućuje i infektologu/ epidemiologu.
- ⇒ Zavisno o vakcinacijskom statusu povrijeđenog i porijeklu oštrog predmeta infektolog/epidemiolog procjenjuje rizik i u skladu sa važećim zakonskim propisima preduzima sve potrebne mjere za sprečavanje infekcije (primjena imunoglobulina, postekspozicijska profilaksa) preporučuje povrijeđenom mjere predostrožnosti radi sprečavanja širenja infekcije i vrši praćenje povrijeđenog sve dok rizik od infekcije nije u potpunosti isključen.
- ⇒ Kada je porijeklo oštrog predmeta poznato može se ukoliko je potrebno za procjenu rizika izvršiti testiranje krvi povrijeđenog.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

- ⇒ Povrijeđeni se javlja odgovornoj osobi koja evidentira povredu i ispunjava odgovarajući obrazac u dva primjerka.
- ⇒ Povrijeđeni zaposleni se javlja glavnoj sestri i Službi zaštite na radu.
- ⇒ Sve povrede na radu nastale korištenim oštrim predmetom periodično analizira Odbor za upravljanje otpadom i Komisija za kontrolu infekcije u zdravstvenoj ustanovi.

Evidentiranje povrede

U slučaju povrede oštrim predmetom, povrijeđeni se javlja odgovornoj osobi (lokalnom koordinatoru) koja evidentira povredu.

Program obuke i edukacija

Odbor za upravljanje medicinskim otpadom predvideo je obuku i edukaciju za sve zaposlene, a za novoprimiteljnu obuku je predviđena prilikom uvođenja u posao.

Obuka i edukacija obuhvata:

1. Menadžment za upravljanje medicinskim otpadom, zakonske osnove, obaveze i odgovornosti.
2. Vrste medicinskog otpada u skladu sa kategorijama otpada koji se proizvodi u zdravstvenoj ustanovi.
3. Razdvajanje, obilježavanje, odlaganje na mjestu nastanka, i evidencije otpada.
4. Transport, privremeno skladištenje i krajnje zbrinjavanje medicinskog otpada.
5. Rizik od medicinskog
6. sa kategorijama otpada koji se proizvodi u zdravstvenoj ustanovi. otpada.
7. Upravljanje rizikom krvlju prenosivim bolestima.
8. Novi svjetski trendovi u oblasti zbrinjavanja medicinskog otpada
9. Vrste medicinskog otpada u skladu
10. Razdvajanje, obilježavanje, odlaganje na mjestu nastanka, i evidencije otpada.
11. Transport, privremeno skladištenje i krajnje zbrinjavanje medicinskog otpada.
12. Rizik od medicinskog otpada.
13. Upravljanje rizikom krvlju prenosivim bolestima.
14. Novi svjetski trendovi u oblasti zbrinjavanja medicinskog otpada
15. Postupak sa otpadom u Servisu za ishranu

Svaki zaposleni mora minimalno jedanput godišnje biti obuhvaćen obukom Odbor za upravljanje medicinskim otpadom.

MJERE

Za sprečavanje proizvodnje otpada ili smanjenje količine otpada i njegovog negativnog uticaja na životnu sredinu.

Monitoring kvaliteta sistema za upravljanje otpadom

Veoma je važno da se sistem upravljanja otpadom redovno prati, uz poređenje sa očekivanim standardima učinka, tj. kvaliteta rada. Na taj način se sistem stalno poboljšava uključivanjem primjera najbolje prakse u upravljanju medicinskim otpadom i propisa koji se odnose na tu oblast.

Tim za upravljanje otpadom koordinira sve aktivnosti monitoringa i to najmanje slijedeće:

- da li se poštuje plan upravljanja,
- izloženost osoblja riziku,
- uticaj na pacijente, medicinsko i nemedicinsko osoblje, životnu sredinu.

Monitoring nad sprovođenjem Plana treba vršiti u slijedećem obimu:

- mjesečno utvrđivati količine medicinskog otpada u organizacionim jedinicama koje taj otpad generišu,
- mjesečno provjeravati način rukovanja pojedinačnim vrstama otpada,
- pratiti troškove odlaganja otpada,
- evidentirati sve incidente i greške nastale pri upravljanju otpadom.

MP.

DIREKTOR

Dr med. Gordana Reljić